

// **Evaluatie rapport van het
Centro Agronómico Tropical de Investigación y
Enseñanza
C.A.T.I.E.**

A.R.K.C. Thybergin ✓

Turrialba, Costa Rica, oktober 1983.

I. ANTECEDENTEN. *

Het tropisch-landbouwkundige Centrum voor Onderzoek en Onderwijs CATIE (Centro-Agrónomico Trópical de Investigación y Enseñanza) is een regionaal Centrum, gericht op de ontwikkeling van de landbouw, veeteelt en bosbouw in de tropische gebieden van Latijns Amerika, in het bijzonder van de centraal-Amerikaanse landengte en het Caraïbische gebied.

De oorsprong van het Centrum gaat terug tot de oprichting van het Interamerikaanse Instituut voor Samenwerking ten behoeve van de Landbouw IICA (Instituto Interamericano de Cooperación para la Agricultura) in 1942, dat toen werd gevestigd als onderzoekscentrum. Sedertdien heeft IICA een aantal aanpassingen in zijn organisatie en structuur ondergaan, teneinde zich af te stemmen op de toenemende behoeften van de landen waaraan het zijn diensten verleent. Het CATIE, als onderzoeks- en opleidingscentrum, werd in 1973 een burgerlijke vereniging zonder winstoogmerk.

Sinds zijn oprichting heeft het CATIE zijn positie versterkt door met vijf andere landen uit de regio betrekkingen als geassocieerde aan te gaan: Panama, Nicaragua, Honduras, Guatemala en de Dominikaanse Republiek. Op dit moment bevindt El Salvador zich in de toetredingsprocedure en zijn stappen gezet voor de toetreding van Colombia, Venezuela en Mexico.

Het beleid van het Centrum wordt bepaald door de Raad van Bestuur, die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de deelgenoten die bij de stichting betrokken waren, vertegenwoordigers van de aangesloten landen en overige 'geassocieerden', allen met ruime ervaring en kennis omtrent de problemen van tropisch Amerika. Voorts heeft het Centrum een Commissie van Toezicht, een Raad voor Technisch Advies en een Wetenschappelijke Raad.

De filosofie van het Centrum berust op het uitgangspunt dat onderzoek gekoppeld dient te zijn aan de ontwikkeling van de landbouw in het gebied. Zo zijn de algemene doelstellingen van het CATIE:

- het opleiden van onderzoekers, docenten en universitaire deskundigen van hoog niveau, die in staat zijn om hun activiteiten ten bate van de gemeenschap van kleine producenten zelfstandig te ontplooiën;
- het uitvoeren van praktisch onderzoek met het doel de levensomstandigheden van kleine producenten te verbeteren;
- het geven van bijzondere aandacht aan landbouwproductie-systemen, dat wil zeggen gemengde activiteiten (land- en bosbouw, bosbouw en veeteelt) en gemengde producten (yuca en bonen), om aldus te proberen de opbrengsten van het door de kleine producenten gebruikte systeem te vergroten.

In die zin zijn de activiteiten van het Centrum er op gericht om door middel van de onderzoeksresultaten, ten dienste te staan van producenten met schaarse hulpbronnen.

---

* Onder andere gebaseerd op de tekst van een audiovisuele presentatie van het CATIE (juni 1983).

Uitgaande van een algemene visie op de vraagstukken op nationaal niveau, onderneemt het CATIE verschillende activiteiten, waarbij de grootste inspanningen zijn gericht op het vinden van een oplossing voor de meest knellende problemen.

Methodologisch gezien spitst het onderzoek zich toe op de produktiewijzen van de kleine producent, de landbouw in sterk glooiende gebieden, onproduktieve bedrijven, marginale gebieden en basisgewassen, zowel voor de voedselvoorziening als voor de export, met het doel een geïntegreerd gebruik van grond, arbeid en kapitaal te bewerkstelligen.

Bij het onderzoek van de produktiesystemen wordt het bedrijf of de produktie-eenheid als een geheel beschouwd; hierbinnen werken verschillende subsystemen op elkaar in en het geheel ontwikkelt zich in een bepaalde ekologische situatie en wordt beïnvloed door bepaalde sociaal-ekonomische omstandigheden.

Het onderzoek is er op gericht om op gedifferentieerde wijze te bepalen wat de belangrijkste beperkende factoren zijn, en deze vervolgens aan te pakken, op zoek naar betere produktiesystemen die, aangepast aan het milieu en de mogelijkheden waarover de kleine producent kan beschikken, hem in staat stellen zijn produktie en produktiviteit te verhogen.

Binnen dit kader richt het CATIE zich met name op de ontwikkeling van drie technische werkvelden bij het gebruik en beheer van de hulpbronnen:

- 1) Veeteeltproduktie: hierbij concentreert het CATIE zijn activiteiten op de veehouderij op boerderijtjes, zonder uit het oog te verliezen dat de veehouderij nauw verweven is met de land- en bosbouw. Aldus verricht het CATIE onderzoek naar de ontwikkeling van produktiesystemen met een tweeledig doel, waarbij melk en vlees wordt geproduceerd en afval na de oogst als veevoer wordt gebruikt.

Ten behoeve van het onderzoek en onderwijs met betrekking tot de veeteelt worden deskundigen opgeleid, die in staat zijn gezamenlijk te werken aan de ontwikkeling van de tropische gebieden van Latijns Amerika. Het programma is opgezet als antwoord op de noodzaak om de produktie in de veeteelt te verhogen, gebruik makend van de middelen waarover de kleine en middelgrote producenten in tropische delen van Latijns Amerika beschikken.

- 2) Landbouwproduktie: bij de produktie van landbouwgewassen legt het Centrum de nadruk op de ontplooiing van de landbouwkomponent van het boerenbedrijf, rekening houdend met de veehouderij en de bosbouw. Zo wordt gewerkt aan het verbeteren van traditionele wijzen van verbouwen en aan het zoeken naar alternatieven waarmee verbeterde systemen kunnen worden ontwikkeld. Evenzo wordt gewerkt aan de toepassing van gemengde systemen, waarbij de mogelijkheden worden nagegaan van het opeenvolgend gebruiken van eenjarige en meerjarige gewassen.

Het programma beoogt tegemoet te komen aan de noodzaak om de landbouwproduktie te verhogen op basis van het gebruik van de middelen waarover de kleine producent beschikt; tevens wordt aan-

dacht gegeven aan het vermogen om onderzoeksproblemen vast te stellen en op te lossen, en aan de ondersteuning van het basis-materiaal binnen elk specialisme.

- 3) Vervangbare hulpbronnen: wat de vervangbare hulpbronnen betreft, zijn de activiteiten gericht op die typen produktiesystemen waarbinnen de bosbouw een belangrijke plaats inneemt. Er wordt onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van systemen waarbij een geïntegreerd gebruik van bosgebieden, in combinatie met landbouw-systemen en beweiding mogelijk is. Ook wordt gewerkt aan het ontwikkelen van produktiesystemen voor hout ten behoeve van de handel, stookhout en afgeleide artikelen, gebaseerd op een doelmatig beheer van natuurlijke wouden. Op een ander niveau worden methoden ontworpen voor planning, beheer en behoud van bosgebieden en stroomgebieden .

Het formele onderricht, alleen op master-niveau, vindt plaats door middel van het Programma van Post-Akademische Kursussen en is het resultaat van een overeenkomst tussen het CATIE, het IICA en de Universiteit van Costa Rica (UCR). De duur van de opleiding op master-niveau is 24 maanden, en binnen dit programma krijgen studenten uit verschillende landen een gespecialiseerde opleiding in het onderzoek van produktiesystemen.

Op non-formeel niveau omvat de opleiding verschillende activiteiten van korte duur, variërend van 'workshops' en seminars tot in-service training. Deze bieden de deelnemers de gelegenheid hun kennis op verschillende specifieke thematische terreinen te verruimen.

De ontwikkeling van technische en wetenschappelijke hulpmiddelen omvat een skala van activiteiten en gespecialiseerde voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een genetische bank, fysische en bodemkundige laboratoria, een weerstation, enz. De uitwerking van experimentele statistische methoden van informatieverwerking, het extrapoleren van informatie met betrekking tot sociaal-ekonomische factoren, het analyseren van gegevens en het opzetten van een databank vindt plaats in de afdeling "Verwerking van Gegevens".

De bibliotheek, een van de meest volledige in Latijns Amerika op het gebied van de tropische landbouw, vormt een belangrijke hulpbron voor de activiteiten inzake onderzoek, opleiding en technische samenwerking die het Centrum onderneemt.

De activiteiten van het CATIE ten behoeve van de ontwikkeling van de landbouw en veeteelt in de tropische gebieden van Latijns Amerika worden in belangrijke mate versterkt door de samenwerking met de regeringen van verschillende landen en met een aanzienlijk aantal internationale, regionale en nationale organisaties. Deze samenwerking is en was van fundamenteel belang om de doelstellingen die het CATIE zich op haar werkterreinen had gesteld, te kunnen verwezenlijken.

De Westduitse regering verleent het CATIE steun bij twee projecten door middel van de Maatschappij voor Technische Samenwerking (Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit, GTZ):

- het eerste projekt van land- en bosbouwkundige systemen bestudeert de gekombineerde teelt van bomen en gewassen om nieuwe technieken te ontwikkelen die een geïntegreerd gebruik van de bodem mogelijk maken;
- het tweede projekt, over fyto-genetische hulpbronnen, is gewijd aan de verzameling, dokumentatie, opslag en verdeling van genetisch materiaal van inheemse gewassen uit de Centraal-amerikaanse landengte, Mexico en het Caraïbische gebied.

De Canadese regering levert via het Internationaal Centrum voor Onderzoek ten behoeve van de Ontwikkelingsproblematiek CIID (International Development Research Centre / Centro Internacional de Investigaciones para el Desarrollo) eveneens een bijdrage aan twee projekten:

- het eerste, Gewassensystemen voor Semi-aride Gebieden, bestudeert de milieu-aspekten en hun relatie tot gewassen die bestand zijn tegen langdurige droogte;
- in het tweede, Productiesystemen met Vee, bedoeld voor kleine producenten (dit projekt liep af in juni 1983) werden de verschillende varianten van deze systemen en hun alternatieven voor verbetering geanalyseerd. Tegelijkertijd werd een studie gemaakt van afval van gewassen en van agrarische bijprodukten als veevoer.

De Verenigde Staten dragen via het AID (United States Agency for International Development) en hun regionale kantoor voor Centraal Amerika en Panama ROCAP (Oficina Regional para Centroamérica y Panamá de US-AID) bij aan de uitvoering van twee projekten:

- het eerste, Productiesystemen voor kleine bedrijven, ontwikkelt technieken voor jaargewassen die kunnen leiden tot een verhoging van de produktiviteit van de bedrijven en een verbetering van de sociaal-ekonomische omstandigheden van de producent en zijn gezin;
- het tweede, Brandhout en Alternatieve Energiebronnen, heeft tot doel de beschikbaarheid van goedkope energie uit vervangbare bronnen te verruimen.

Verder ondersteunt de Nationale Akademie van Wetenschappen van de Verenigde Staten financieel de studie van de tropische landbouw-ecosystemen en het Internationaal Centrum voor Gewassenbescherming IPPC (International Plant Protection Centre /Centro Internacional para la protección de Plantas) financiert twee programma's voor de bestrijding van plagen bij gewassen.

Het Amerikaanse Instituut voor Cacao-onderzoek ACRI (American Cacao Research Institute /Instituto Americano de Investigaciones en Cacao) ondersteunt het onderzoek naar cacaozaad, waarnaar veel vraag is in tropisch Amerika.

De regering van Groot-Brittannië draagt via het Instituut voor de Ontwikkeling van Overzeese Gebiedsdelen bij door middel van de levering van technisch personeel en logistieke hulp op het vlak van ekonomisch toepasbare insektenkunde, de fysiologie van oogsten, bosverbetering en bosbeheer. Evenzo werkt zij samen met het post-

akademische programma door middel van het vaststellen van studie-beurzen en bovendien heeft zij een bijdrage geleverd waardoor de Bibliotheek-Orton kon worden opgezet.

De Zwitserse regering financiert, via het Samenwerkingsprogramma voor Ontwikkeling DDA (Programa de Cooperación para el Desarrollo) de Afdeling voor Informatie en Dokumentatie op het terrein van de Bosbouw in Tropisch Amerika (Unidad de Información y Documentación Forestal para América Tropical INFORAT) en ondersteunt verschillende activiteiten in kwekerijen en experimentele bosbouw.

De Republiek Costa Rica heeft specifieke activiteiten en projecten opgezet via het Ministerie van Landbouw en Veeteelt MAG (Ministerio de Agricultura y Ganadería), het Instituut voor Grond en Kolonisatie ITCO (Instituto de Tierras y Colonización) en de Nationale Universiteit van Costa Rica (UCR).

Een ander belangrijk deel van de activiteiten van het Centrum vindt plaats in nauwe samenwerking met verschillende internationale organisaties, zoals bijvoorbeeld de Interamerikaanse Ontwikkelingsbank BID (Banco Interamericano de Desarrollo), het Interamerikaans Instituut voor Samenwerking ten behoeve van de Landbouw (IICA) onderdeel van de OAS, de Verenigde Naties (ONU=Organización de Naciones Unidas), enz.

De Nederlandse regering verleent niet alleen haar medewerking door het beschikbaar stellen van een technicus aan de Afdeling Vervangbare Hulpbronnen, maar zij levert ook een bijdrage aan het post-akademische programma door fondsen beschikbaar te stellen aan CATIE, dat hiermee beurzen geeft aan studenten uit Latijns Amerika.

Met fondsen uit het Programma "Studie in de Regio" (SIR) heeft de Nederlandse regering via het CATIE de studie van 119 Latijns-amerikaanse deskundigen helpen bekostigen in de periode 1974-1983.

Wanneer men de eerste tabel bekijkt, is dadelijk te zien dat in absolute aantallen het grootste aantal SIR-kursisten in 1980 viel en het kleinste in 1975. In procenten uitgedrukt bedroeg het aantal SIR-kursisten in 1975 iets meer dan 30% en in 1976 en 1980 bereikte het de hoogste waarden met respectievelijk 68,7% en 60,7%.

In bijlage IV treft men gedetailleerde gegevens aan over de 119 SIR-kursisten, onderscheiden naar jaar; bovendien vindt men daar gegevens over de naam van elke student, de afdeling waaraan hij gestuurd heeft, het land van herkomst, beroep, en het instituut waar hij werkzaam was alvorens aan het programma deel te nemen. Omdat er blijkbaar geen systeem is opgezet om gegevens bij te houden van ex-studenten, was het niet mogelijk aan te geven bij welke instantie zij momenteel werken.

Omdat de invloed van het CATIE niet slechts van regionale aard is maar tot over de grenzen van de istmus reikt, nemen aan de post-akademische kursussen deskundigen deel uit alle landen van Latijns Amerika. Gezien het beleid van het Programma van Postakademische Studies, dat met name ten goede wil komen aan een groot aantal deskundigen uit ontwikkelingslanden, heeft het programma 14 landen begunstigd. Een lijst van deze landen alsmede het aantal SIR-kursisten per land is vermeld in tabel 2.

Tabel 1 : Verdeling van het aantal ingeschreven studenten en van SIR-kursisten binnen het programma UCR/CATIE, en het percentage van het totale aantal per jaar over de periode 1974-1983.

Jaar	Ingeschreven	SIR-kursisten	% SIR-kursisten
1974	35	11	31,4
1975	26	8	30,7
1976	16	11	68,7
1977	26	12	46,1
1978	23	12	52,1
1979	30	11	36,6
1980	28	17	60,7
1981	23	11	47,8
1982	29	13	44,8
1983	34	13	38,2
Totaal	270	119	44,7

Tabel 2 : Aantallen SIR-kursisten per land van oorsprong en percentages van het geheel (periode 1974-1983)

Land	SIR-kursisten	Percentage
Argentinië	2	1,6
Bolivië	4	3,3
Brazilië	3	2,5
Colombia	7	5,8
Costa Rica	38	31,9
Ecuador	5	4,2
El Salvador	5	4,2
Guatemala	12	10,0
Haiti	3	2,5
Honduras	4	3,3
Mexico	7	5,8
Nicaragua	4	3,3
Panama	10	8,4
Peru	14	11,7
Dominikaanse Republiek	1	0,8
Totaal	119	100,0 %

De deskundigen uit Costa Rica hebben het meeste profijt gehad van de door Nederland in het kader van het SIR-Programma toegekende fondsen. Dit vindt zijn verklaring in het feit dat Costa Rica het land is waar het CATIE zijn zetel heeft, met het grootste aantal aanvragen per jaar. Peru, Guatemala en Panama volgen Costa Rica.

Eén van de Latijns-amerikaanse landen die het minst profijt heeft gehad van de Nederlandse SIR-fondsen voor CATIE is de Dominikaanse Republiek, die slechts één SIR-student heeft gehad. Dit houdt echter nauw verband met het feit dat slechts een klein aantal Dominikaanse studenten zich aanmeldt voor het post-akademische programma. Zeer waarschijnlijk zal hierin de eerstkomende jaren verandering gaan optreden, aangezien de Dominikaanse Republiek thans met het CATIE geassocieerd is.

Het post-akademische programma voor landbouwwetenschappen en vervangbare hulpbronnen, resulterend uit de overeenkomst tussen UCR en het CATIE, heeft in de laatste tien jaar als drie hoofdrichtingen aangehouden de veeteeltproductie, de landbouwproductie en vervangbare hulpbronnen. Deze komen overeen met de drie belangrijkste afdelingen van het CATIE die zijn gericht op het onderzoek.

De verdeling van de 119 SIR-kursisten per programma vindt men in tabel 3.

Tabel 3 : Verdeling van de SIR-kursisten en percentage van het totaal per jaar en per programma (1974-1983).

Jaar	veeteelt produktie	landbouw- produktie	vervangbare hulpbronnen	totaal
1974	5	3	3	11
1975	4	3	1	8
1976	4	4	3	11
1977	5	3	4	12
1978	5	3	4	12
1979	3	5	3	11
1980	5	8	4	17
1981	2	6	3	11
1982	4	4	5	13
1983	5	6	2	13
Totaal	42 (35,3%)	45 (37,8%)	32 (26,9%)	119

De afdeling landbouwproductie ontving de meeste fondsen, gevolgd door veeteeltproductie en vervangbare hulpbronnen. Deze verdeling vindt men in dezelfde verhoudingen bij het aantal personen dat tot deze drie afdelingen is toegelaten.

Een van de beste manieren om na te gaan wat het uiteindelijke wetenschappelijke rendement is van de fondsen van de Nederlandse regering, is na te gaan hoeveel SIR-kursisten een graad hebben behaald

of uit het programma verwijderd moesten worden wegens hun te geringe wetenschappelijke prestaties.

In deze vergelijking moeten de lichten van 1982 en 1983 buiten beschouwing blijven omdat deze personen nog actief studeren.

Tabel 4 : Wetenschappelijke situatie van de SIR-kursisten, aantal gegraduateerden en percentages.

Jaar	veeteelt	landbouw	vervangbare hulpbronnen	totalen
1974	3	3	3	9
1975	3	3	1	7
1976	4	3	1	8
1977	5	3	4	12
1978	4	3	4	11
1979	2	5	2	9
1980	4	8	2	14
1981	1	2	2	5
Totalen SIR-Kursisten	26	30	19	75
% t.o.v. totaal studenten	78,7	85,7	76,0	80,6

Het was helaas onmogelijk steekproeven te nemen met ex-alumni er bij, daar mij werd medegedeeld dat men niet kon achterhalen waar de oud SIR-kursisten momenteel werkzaam zijn. Het CATIE onderhoudt niet veel contacten met zijn voormalige studenten en weet ternauwernood waar de afgestudeerden uit Costa Rica zich bevinden, laat staan die uit de regio. Evenmin bestaan er schema's voor follow-up in de vorm van refresher-kursussen, seminars, enz. voor ex-alumni.

Een andere belangrijke manier om te bezien wat het academische rendement van CATIE is, is na te gaan welke studenten - en wanneer - uit het CATIE werden weggestuurd in verband met een te laag academisch rendement.

Naam	Land van herkomst	Promotie-jaar	Tijd dat hij/zij op CATIE verbleef
Flores F.	Mexico	1974	18 maanden
Ortiz J.	Ecuador	1976	34 maanden
Luna C.	Peru	1976	20 maanden
Alcides A.	Panamá	1978	3 maanden
Abarca N.	Nicaragua	1980	8 maanden
Guttierez R.	Nicaragua	1982	15 maanden

Het is wel opvallend dat alle studenten die werden weggestuurd, of wel afkomstig zijn uit landen waar kandidaat-studenten geen toegangsexamen dienden af te leggen, ofwel komen uit de 'probleemgebieden' van Centraal Amerika.

Behalve een groep studenten, die werden weggestuurd wegens een te laag academisch rendement, bestaat er ook een groep studenten die tijdelijk uit het CATIE zijn weggegaan en hopen nog eens af te studeren.

Dit betreft :

Naam	Land van herkomst	Promotie-jaar	Vertrokken in
Yee M.	Costa Rica	1974	1978
Escudero J.	Peru	1975	1975
Zambrano A.	Panama	1976	1978
Rodriguez R.	Salvador	1979	1982
Estribi C.	Panama	1979	1981
Cruz G.	Salvador	1980	1982
Erazo M.	Honduras	1980	1982
Urcuyo M.	Costa Rica	1981	1982
Mora J.	Costa Rica	1981	1983
Aguilar R.	Costa Rica	1981	1983
Rodriguez W.	Costa Rica	1981	1983

Bepaalde studenten hebben CATIE tijdelijk verlaten omdat zij van hun regering geen toestemming kregen langer in het buitenland te verblijven en zo werden zij verplicht hun thesis uit te werken in het land van hun herkomst.

De studenten uit Costa Rica, meestal assistent-docenten aan de UCR, kregen toestemming om, lesgevend aan hun universiteit, daar verder hun thesis te schrijven.

Van de 11 SIR-kursisten uit het promotiejaar 1981-1983 zijn er maar 5 in september 1983 afgestudeerd. 55% hebben hun studies nog niet afgemaakt, waarvan 4 (36%) beweren zeker niet vóór februari 1984 hun thesis te kunnen presenteren. Zie tabel 5.

Tabel 5 : Lijst van de SIR-Kursisten die nu op het CATIE studeren.

Promotie- jaar	Naam	Land van herkomst	studierichting
1981-1983	Aguilar R.	Costa Rica	Plantenkunde
	Mora E.	Costa Rica	"
	Rodriguez W.	Costa Rica	"
	Urcayo M.	Costa Rica	Veeteelt
	Gonzalez E.	Panamá	Plantenkunde
	Midence J.	Honduras	Bosbouw/Ecologie
1982-1984	Barrantes U.	Costa Rica	Plantenkunde
	Vargas E.	Costa Rica	"
	Arraya W.	Costa Rica	Bosbouw/Ecologie
	Lega R.	Costa Rica	" "
	Vargas A.	Costa Rica	Veeteelt
	Bruno G.	Haiti	Plantenkunde
	Andre B.	Haiti	Bosbouw/Ecologie
	Godoy J.	Guatemala	" "
	Ortiz L.	Guatemala	" "
	Espinoza J.	Guatemala	Veeteelt
	Lopez O.	Mexico	Plantenkunde
	Ducca E.	Costa Rica	Veeteelt
1983-1985	Gomez F.	Costa Rica	Plantenkunde
	Martinez G.	Costa Rica	"
	Porras V.	Costa Rica	"
	Villaroel M.	Costa Rica	Veeteelt
	Palmieri V.	Argentinië	Plantenkunde
	Ollaya A.	Colombia	Bosbouw/Ecologie
	Calero S.	Colombia	" "
	Acosta A.	Mexico	Veeteelt
	Jara L.	Mexico	"
	Zelaya D.	Nicaragua	Plantenkunde
	Cajar S.	Panamá	"
	Larrazabal L.	Guatemala	Veeteelt
Rodriguez R.	Guatemala	"	

Uit de antecedenten kunnen wij konkluderen dat :

- de activiteiten van het CATIE ten behoeve van de ontwikkeling van de landbouw en veeteelt in de tropische gebieden van Amerika in belangrijke mate werden versterkt door de samenwerking met de regeringen van verschillende landen en met een aanzienlijk aantal internationale, regionale en nationale organisaties;
- In de periode 1974-1983 heeft het CATIE, met fondsen uit het programma "Studie in de Regio (SIR)" 119 Latijns-amerikaanse deskundigen opgeleid komende uit 14 verschillende landen. De deskundigen uit

Costa Rica - lees UCR - hebben het meeste profijt gehad van deze Nederlandse fondsen;

- Volgens informatie van het CATIE was het niet te achterhalen waar de oud-kursisten momenteel werkzaam zijn. Er bestaat evenmin informatie over het al of niet bestaan van follow-up cursussen;
  - Er bestaat een groep studenten die zeer laat weggestuurd worden in verband met een te laag academisch rendement. Meer dan de helft van de studenten (55%) kunnen niet binnen de vastgestelde tijd afstuderen.
-

II. ANALYSE.

1. Selektie-procedure.

Via advertenties, schriftelijke informatie op de Ambassades, het Interamerikaanse Instituut voor Samenwerking ten behoeve van de Landbouw IICA, de algemene katalogus voor internationaal postgraduaat onderwijs, universiteiten en de verspreiding van de CATIE kursuskatalogus naar allerlei Latijns-amerikaanse landbouwinstellingen, wordt de cursus postgraduaat onderwijs van het CATIE bekend gemaakt.

Ongeveer 120 à 150 personen reageren jaarlijks op deze bekendmaking.

120 Kandidaten hebben zich gemeld voor de cursus 1984-1986, waarvan er 64 aanvragen komen uit Costa Rica, 33 uit de andere Centraal-amerikaanse landen (Panama, Honduras, Nicaragua) en 21 uit de Zuid-amerikaanse landen Ecuador, Peru, Argentinië en Chili.

Iedere kandidaat-student moet een officiële aanvraag indienen waarin duidelijk vermeld staat welke universitaire titel hij/zij heeft behaald; het vakkenpakket met behaalde resultaten; zijn/haar ervaring; publikaties en aantal dienstjaren. Daarnaast aanbevelingsbrieven van minstens twee personen.

Alle kandidaten uit Centraal Amerika worden automatisch tot het toelatingsexamen uitgenodigd (CATIE betaalt de reiskosten). De kandidaten uit de Zuid-amerikaanse landen worden uitsluitend op grond van de opgegeven data van het aanvraagformulier geselecteerd door een vaste examenkommissie.

Het toelatingsexamen wordt afgenomen onder toezicht van de nationale universiteit van Costa Rica (UCR) en per computer verwerkt op een Noord-amerikaanse universiteit. Het maximaal te behalen aantal punten is 200. Het tot op heden geskoorde aantal punten ligt tussen de 80 en 160 punten. De ervaring heeft geleerd dat kandidaten met een score boven de 120 punten een goede kans maken de cursus met succes te volgen.

Het CATIE heeft een regionaal karakter, hetgeen niet steeds blijkt uit de resultaten der toelatingsexamens. Kandidaten uit bepaalde landen zoals Honduras, El Salvador, Nicaragua, scoren normaliter niet hoger dan 80 à 100 punten. Het gevolg is dat men, vanwege het regionale karakter van CATIE, op subjektieve gronden verplicht is studenten te selecteren die niet voldoen aan de minimale eisen (120 punten) voor de CATIE-cursus.

Uit de bovengenoemde groep van 120 kandidaten worden uiteindelijk, naar gelang het totaal aantal beschikbare studiebeurzen, tussen de 20 en 30 (maximaal) studenten geselecteerd. De meeste studenten komen uit Costa Rica (58-63%) en zijn ex-studenten van de Universidad de Costa Rica (UCR).

Het toelatingsexamen is uitsluitend gericht op het meten van algemene kennis en geeft geen inzicht in het wel of niet bezitten van de noodzakelijke voorkennis die vereist is voor een succesvol afstuderen op CATIE.

Zodra de geselecteerde studenten op CATIE aankomen, worden zij getest op hun specifieke vakkennis (wiskunde, scheikunde, enz.) De studenten uit Costa Rica, die aan de nationale universiteit hebben gestudeerd, slagen voor het examen, de anderen meestal niet.

Wie niet slaagt, moet de eerste vier maanden nivelleringskursussen volgen. Aldus is er bij de selectie van de kandidaten, althans theoretisch, sprake van dubbele diskriminatie. De studenten uit Costa Rica, getest door hun eigen ex-professoren, slagen praktisch automatisch, en de anderen niet. Niet-Costaricanen weten vanaf het begin dat zij nooit binnen de gestelde 24 maanden kunnen afstuderen. Dit geeft de indruk dat het CATIE door de UCR gebruikt wordt om haar ex-alumni op een eenvoudige manier aan een "Magister Scientiae" te helpen.

Het vermengen van objectieve met subjectieve criteria op het toelatingsexamen maakt latere toepassingen van het "Sistema de Estudios de Posgrado" (SEP) op objectieve basis onmogelijk. Men weet en aanvaardt dat bepaalde kandidaten niet kunnen voldoen aan de eisen van het SEP, maar de Universidad Nacional van Costa Rica eist, dat alle studenten van het CATIE voldoen aan de reglementen van het SEP. Zodoende kan altijd wel een reden gevonden worden om bepaalde studenten wegens 'onvoldoende academische resultaten' weg te sturen en anderen dan weer op subjectieve gronden de hand boven het hoofd te houden. Dit laatste bevordert niet de verstandhouding student-kursusleiding op het CATIE. Dat bepaalde studenten wegens onvoldoende resultaten op het CATIE worden 'ontslagen', valt buiten de bevoegdheid van de Nederlandse overheid. Wel kan én moet deze erop toezien dat studenten die pas na 12 maanden worden weggezonden tenminste een getuigschrift van hun aanwezigheid op het CATIE ontvangen. Daarbij zouden de academische verantwoordelijken op het CATIE de Nederlandse regering moeten kunnen overtuigen van de redenen waarom zo laat (na meer dan 12 maanden - investering van US \$ 7.500,--) deze beslissing nog werd, c.q. moest worden genomen.

2. De Kursus.

a. Algemeen.

In de folder van het CATIE staat vermeld dat de cursus een totale duur heeft van 24 maanden. Zodra de student tot de cursus is toegelaten, moet hij een oriëntatie-week op het CATIE meemaken. Behalve enkele interviews met zijn docenten moet hij in deze week ook examens afleggen om zijn kennis van wiskunde, biologie, scheikunde en Engels te toetsen. Indien een student zou besluiten na deze oriëntatie-week niet te willen studeren op het CATIE, mag hij het Centrum verlaten op voorwaarde dat hij eerst de reiskosten en de onkosten voor de selectie-procedure terugbetaalt aan het CATIE.

Na deze eerste week volgen drie verschillende etappes:

- een periode van nivellering: de duur van deze periode is afhankelijk van de behaalde resultaten op de examens van de oriëntatie-week. Voor studenten uit Costa Rica meestal zeer kort en voor de andere studenten minimaal 4 maanden(!);
- een periode van 12 maanden waarin de kandidaat allerlei specialisatiekursussen volgt. Het aantal en de duur van deze kursussen worden in gemeenschappelijk overleg tussen student, Akademische Koördinator van het UCR/CATIE en een docentenraad bepaald;

- een periode van 10 maanden voor individueel onderzoek en het schrijven en presenteren van een masterthesis.

Bij de inschrijving van de student moet deze schriftelijk bekend maken voor welke van de drie specialisaties (Veeteelt, Landbouw, Vervangbare Hulpbronnen) hij/zij wenst in te schrijven. Om toegelaten te worden, moet men een specialisatie kiezen die in de cursus-katalogus vermeld staat.

In het Studieprogramma-reglement (Reglamento Programa de Estudios de Posgrado en Ciencias Agrícolas y Recursos Naturales - UCR/CATIE) wordt steeds verwezen naar het Sistema de Estudios de Posgrado de la Universidad de Costa Rica (SEP) (zie Annex III). Vooral artikel 18 daarvan is belangrijk: "Het studiereglement van CATIE is komplementair aan het reglement van SEP; bij twijfel over de interpretatie van alles dat in het studiereglement van CATIE niet vermeld staat of onduidelijk is, moet het algemeen reglement van de Nationale Universiteit van Costa Rica toegepast worden."

In artikel 18 van het SEP-reglement staat duidelijk vermeld dat alleen de Akademisch Verantwoordelijke voor een postgraduaat programma kan en mag beslissen over de toelatingsvoorwaarden, de inhoud en de duur van het programma en de eindbeoordeling van de student. Welke rol is hier dan eigenlijk nog weggelegd voor de directie van CATIE ?

Volgens artikel 9 krijgt iedere student na de eerste week een docent toegewezen die samen met hem het studieprogramma van het eerste gedeelte moet samenstellen en uitwerken. Bij het begin van de tweede periode, de specialisatie, krijgt iedere student een docent en een begeleidingskommissie (art. 10) toegewezen. Aan het einde van deze periode, wanneer de student aan alle voorwaarden heeft voldaan, moet hij een kandidaatsexamen afleggen alvorens te mogen beginnen met zijn individueel onderzoek en thesis (artikel 11 en 12 studiereglement UCR/CATIE).

Indien hij tenslotte in het zesde trimester (na 18 maanden) niet is geslaagd voor het kandidaatsexamen, wordt hij automatisch van de cursus uitgesloten (artikel 13). De begeleidingskommissie van de student moet bij het kandidaatsexamen aan de examenkommissie een ondertekende verklaring afgeven waarin staat dat de student zowel voldaan heeft aan alle voorgeschreven eisen als voldoende intellectuele kennis heeft om zelfstandig een onderzoek uit te voeren en een thesis te schrijven (artikel 41 SEP). Na dat kandidaatsexamen moet de student nog alleen zijn thesis schrijven en verdedigen.

b. Commentaar.

Het CATIE heeft enkele jaren geleden ernstige financiële moeilijkheden gehad. Er volgde een directiewijziging en de nieuwe directeur moest ervoor zorgen dat de financiële problemen binnen de kortste tijd opgelost werden. Dat heeft hij dan ook uitgevoerd, maar hoe ?

Het CATIE is een onderzoeks- en opleidingscentrum. Het onderzoek, vooral in kortlopende projecten, kreeg van de nieuwe directeur veel aandacht, hetgeen ten koste van het opleidingsbeleid ging. De directeur wist dat hij, door het verhuuren van zijn onderzoekers of door

zijn onderzoeksbeleid aan te passen aan de marktaanvragen van de goedbetalende internationale organisaties, zeer snel de financiële problemen zou oplossen. Dat hiervoor de opleidingssector verwaarloosd moest worden, diende te worden gezien als een logische konsekwentie van de financiële situatie.

Gevolgen:

1. Het programma, zoals beschreven in de folder, kon bij gebrek aan voldoende docenten niet steeds worden uitgevoerd. De studenten hadden wel ingeschreven voor een of andere specialisatie, maar kregen daarna plotseling de keuze tussen zich aanpassen aan de nieuwe situatie of, na betaling van de gemaakte onkosten, hun studie stop te zetten.
Volgens het studiereglement UCR/CATIE en het SEP reglement van de UCR moet iedere student een docent als studiebegeleider toegewezen krijgen vanaf de tweede week; als er onvoldoende docenten aanwezig zijn, moet de student zich aanpassen aan docenten in andere specialisaties, die wel beschikbaar zijn.
2. De onderzoekers van kortlopende projekten moeten veel reizen of zeer specifiek onderzoek verrichten. Bij afwezigheid van de onderzoekers kunnen de studenten met hun programma niet verder, waardoor ze nutteloos tijd verspillen en niet tijdig kunnen afstuderen. Daarbij komt dan nog dat de student zich ofwel moet aanpassen aan het specifieke onderzoek van een kortlopend projekt of een andere begeleider moet zoeken met een ander onderzoeksprogramma. Hij is door zijn regering uitgezonden om op het CATIE een specifieke specialiteit aan te leren, maar de kans is reëel dat hij met een andere specialiteit naar huis terugkomt dan wat van hem verlangd werd.
3. De onderzoekers zijn niet steeds opgeleid om als docent te fungeren. Een goede onderzoeker is niet steeds een goede docent en vice versa. De student, al wil hij zich volledig aanpassen, is niet altijd voldoende gemotiveerd om te luisteren naar het 'hobbyisme' van zijn docent/onderzoeker. Erger nog, bij het beëindigen van het kortlopende projekt verdwijnt de onderzoeker, dus zijn docent. De tijd van de kortlopende projekten komt niet steeds overeen met de cursusduur. Onderzoeker-docent verdwijnt met het kortlopende projekt, dus de specialisatie binnen het CATIE verdwijnt meestal met het beëindigen van het projekt. Wanneer de student niet de kans heeft gehad tijdig de nodige examens binnen de specialisatie af te leggen, moet hij daarna maar opnieuw bij een ander met een andere specialisatie beginnen. Als hij niet tijdig afstudeert, is de student - volgens de directeur - natuurlijk zelf de schuldige en als hij durft te protesteren kan hij "wegens slechte academische resultaten" het Centrum verlaten. (Hiervan zijn voorbeelden !).

De afdeling Veeteelt is werkelijk zeer problematisch. Zij heeft voorlopig geen onderzoeksprojekten. Er is spanning binnen de docentenstaf over de planning en de methodologie. Er zijn niet alleen weinig onderzoekers/docenten, maar ook is het verloop zeer groot. Alle aangeboden programma's over het thema "genetica", waarvoor veel studenten zich hadden ingeschreven, worden niet uit-

gevoerd, hetzij wegens tekort aan docenten, hetzij tengevolge van de bestaande spanningen binnen de staf.

De afdeling Landbouw heeft op het ogenblik ook een aantal kortlopende projekten. Jammer genoeg zijn de onderzoeksaanvragen zo specifiek dat zij maar een beperkte mogelijkheid voor specialisatie aan de studenten kunnen geven. Daarbij komt nog dat de meeste onderzoeksprogramma's binnen éénzelfde thema liggen (fitotechnologie), waardoor de variatie van specialisatie voor studenten nog beperkter is.

De afdeling Vervangbare Hulpbronnen heeft voldoende projekten en dus personeel. Zij heeft daarom ook een goedlopend programma en biedt voldoende mogelijkheden voor de studenten.

Een middel om de financiële problemen op te lossen vond de directeur in het verminderen van de aanschaf van boeken. De bibliotheek, een der beste van Latijns Amerika op agrarisch gebied, dreigt hierdoor haar waarde te verliezen.

De aanschaf van pedagogisch materiaal werd verboden. Al het 'werkkapitaal' van het Centrum moest bestemd worden voor onderzoek.

Een ander door de directeur gebruikt middel was het berekenen van onkosten aan studenten. Sommige studenten studeerden niet tijdig af, deels omdat de docenten wegens de bezuinigingen niet aanwezig waren en deels omdat de studenten verplicht waren een langdurige periode van nivelleringskursussen te volgen. Na 24 of hoogstens 26 maanden hebben de studenten geen studiebeurs meer. Dan moeten zij de studies zelf betalen. Een deel van de studenten kan, met hulp van het 'thuisfront', de onkosten betalen, anderen weer niet. Zolang niet alles betaald is, mogen de studenten het CATIE niet verlaten, noch mogen zij afstuderen; dus zij die de schulden niet kunnen betalen, blijven langer, verhogen daarmee hun schuld, enz.

Een voorbeeld: Een student uit Panama is reeds meer dan US \$ 1.500,-- aan het CATIE verschuldigd. Hij studeerde niet tijdig af omdat:

- a) zijn studiebegeleider niet meer op het CATIE werkt en na zijn vertrek alles moest regelen per korrespondentie;
- b) hij door een abuis van de Akademische Koördinator ten onrechte een nivelleringskursus van 3 maanden moest volgen;
- c) de kandidaatsexamenkommissie acht (8) weken tijd nodig had om te vergaderen;
- d) de kommissie voor het beoordelen van zijn thesis twee (2) maanden nodig had om zijn ontwerp goed te keuren.

Gevolg: zijn vrouw en familieleden zoeken nu de middelen om zijn schulden aan het CATIE te kunnen afbetalen, want anders geeft de directeur geen toestemming tot zijn afstuderen.

Het geval Guttierrez (de "Nicaraguaan-Costaricaan") is iets ingewikkelder. Hij kreeg wel zijn kandidaatsexamen, heeft wel een deel van zijn thesis klaar maar werd, vermoedelijk wegens het schrijven van een protestbrief aan de direktie, wegens "bajo rendi-

miento academico" op 26 juli 1983 uit het CATIE weggestuurd (zie Annex V).

Dat deze beslissing noch in overeenstemming is met de SEP-reglementen van het UCR noch met de reglementen van het UCR/CATIE (artikelen 13/14) is blijkbaar voor de directeur van CATIE nu niet belangrijk.

III. KONKLUSIES EN AANBEVELINGEN.

Inleiding :

Daar waar andere delen van de wereld de laatste tijd aanzienlijke resultaten hebben bereikt in het verhogen van hun landbouwproductie, heeft Centraal Amerika, na Afrika, nog steeds de laagste gemiddelde oogst voor bijna ieder gewas. De noodzaak, voedsel te moeten invoeren tegen de voor ontwikkeling zo noodzakelijke deviezen, ondermijnt in ernstige mate het sociale weefsel en de politieke onafhankelijkheid van deze landen die economisch zo zwaar afhankelijk zijn van hun landbouwproductie.

Dat de landbouw een te lage produktiviteit oplevert, heeft onder andere te maken met inadekwate investeringen, weinig incentieven voor de kleine producent, gefragmenteerde situering van de landbouwgronden, beperkte research, onvoldoende financieringsmogelijkheden, gebrek aan de nodige technische kennis en vaardigheden, te weinig installaties voor de verwerking van de landbouwprodukten, afwezigheid van goede marketingsystemen en, niet te vergeten, ziekten zowel onder de mensen, de dieren als onder de gewassen.

Dat het Centrum voor Onderwijs en Onderzoek in Tropische Landbouw (CATIE) een antwoord tracht te geven op alle voornoemde problemen, zou reeds een voldoende reden kunnen zijn om de Nederlandse overheid te overtuigen niet alleen haar steun aan het CATIE te blijven geven, maar zelfs nog uit te breiden. Echter, al is het onderwijs- en onderzoeksprogramma van het CATIE op zich zeker ontwikkelingsrelevant, de verantwoordelijken van het Centrum zullen de Nederlandse overheid nog sterker tot het verlenen van steun kunnen motiveren zodra de dekaan van de agronomische fakulteit van de Universiteit van Costa Rica (UCR), de directeur van het Inter-Amerikaanse Instituut voor Samenwerking ten behoeve van de Landbouw IICA en de (nog te benoemen) nieuwe directeur van het CATIE bereid zullen zijn samen de doelstellingen, de hoofdlijnen en de richtlijnen voor het onderwijs op het CATIE te bepalen, zonder dat één der partijen, onder het mom van allerlei academische bespiegelingen, aan de anderen een dwang oplegt, waardoor alle dynamische ontwikkelingen op het Centrum belemmerd worden.

Het is dringend gewenst dat door het bestuur en/of de Kommissie van Toezicht van het CATIE enkele fundamentele vragen beantwoord worden:

- Hoe kan de opleiding op het CATIE konkreet bijdragen aan het zoeken naar oplossingen voor de reële noden binnen de landbouwproblematiek van de Centraal-amerikaanse landen ?
Naar mijn mening zou het CATIE opnieuw een duidelijke onafhankelijke positie moeten krijgen t.o.v. de nationale Universiteit van Costa Rica (UCR), dus een centrum met eigen studiereglementen overeenkomstig de realiteit van de istmus en niet alleen van Costa Rica;
- Is het CATIE een onderzoeks- én onderwijscentrum, of alleen maar een onderzoekscentrum dat onderwijs geeft als het onderzoekscentrum het permitteert ?
Volgens mij moet het CATIE èn een onderzoekscentrum èn een onderwijscentrum zijn, twee parallelle komplementaire afdelingen (dus niet supplementair);

- Moet de opleiding op CATIE uitsluitend gericht zijn op het behalen van een mastertitel, of zou er ook een diploma of getuigschrift verleend moeten worden aan studenten die wel gedurende een langere periode (minimaal 1 jaar) een gespecialiseerde technische cursus volgen, maar niet een masterthesis wensen te (of kunnen) behalen ?

Naar mijn idee moet de masterthesis alleen bestemd zijn voor uitzonderlijke goede studenten. De opleidingen moeten vooral gericht zijn op gespecialiseerde technische kennis. Indien alles gericht is op het behalen van een master-titel, bestaat het gevaar dat men niet meer denkt aan de reële noden binnen de Centraal-amerikaanse landen maar eerder, omwille van allerlei theoretische academische beschouwingen, aan fiktieve problemen waar noch de kleine boer, noch de beleidsmensen iets konkreets aan hebben.

De functies die de afgestudeerden van het CATIE nu vervullen voor de ontwikkeling van de landbouw binnen de Centraal-amerikaanse kontekst, hebben mij als evaluator doen besluiten alle kritiek hard te stellen in de overtuiging dat "cualquier esfuerzo para mejorar al CATIE asegura un efecto positivo y multiplicador dentro de todo el Ismo !".

1. Bij het verlenen van fondsen moet de Nederlandse overheid er op toezien dat door de verantwoordelijken op CATIE sommige belangrijke beslissingen worden genomen en uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld:
  - De cursussen aanpassen aan de reële behoeften en konkrete noden van de Centraal-amerikaanse landen en niet meer afhankelijk blijven van allerlei academische beschouwingen van de Universiteit van Costa Rica (UCR);
  - De cursussen werkelijk uitvoeren zoals beschreven in de advertenties. Dus: de docenten moeten aanwezig zijn; er moet voldoende staf aangetrokken worden waardoor het onderwijs parallel en complementair kan werken met onderzoek;
  - Studenten die tenminste 1 jaar op het CATIE hebben gestudeerd moeten een getuigschrift krijgen van hun academische prestaties;
  - Indien studenten niet tijdig kunnen afstuderen omdat het CATIE niet aan zijn verplichtingen heeft willen of kunnen voldoen, moeten de onkosten hiervoor uitsluitend door het Centrum worden gedragen en mogen dus niet meer worden verhaald op de studenten.
2. In de selectieprocedure van het CATIE worden objektieve criteria vermengd met zeer subjektieve; dit heeft negatieve gevolgen voor de niet-Costaricaanse studenten. Er worden voorwaarden ingebouwd waardoor studenten ofwel helemaal niet zullen kunnen afstuderen of pas veel later dan de vastgestelde periode (24 maanden). De nationale Universiteit (UCR) zal òf zijn subjektieve, harde reglementen voor hogere studies (SEP) moeten versoepelen, òf het CATIE zal zijn regionaal karakter moeten opgeven om zich verder als een verlengstuk te laten gebruiken door de nationale universiteit voor de postuniversitaire opleiding van de studenten uit Costa Rica.

3. De Nederlandse regering heeft duidelijke richtlijnen opgesteld aan welke landen en instituten, alsmede onder welke voorwaarden de fondsen voor het Programma Studie in de Regio worden verleend. Voorts stelt zij duidelijk dat bij de toekenning van studiefondsen geen rekening mag worden gehouden met de civiele status van de studenten. De Nederlandse overheid geeft steeds studiefondsen aan instellingen of instituten en nooit aan partikulieren of individuele personen. Bovengenoemde richtlijnen worden door CATIE niet (altijd) konsekvent toegepast.
4. Sommige studenten werden uit de cursus verwijderd wegens "bajo rendimiento académico". Deze beslissing wordt door de verantwoordelijken ook nog genomen voor studenten die langer dan 18 maanden op CATIE hebben gestudeerd, zelfs nog nadat de student "succesvol" zijn kandidaatsexamen heeft afgelegd (praktisch en theoretisch gedeelte van de opleiding) en dus reeds toegelaten werd tot het schrijven en verdedigen van zijn eindthesis. Dat deze beslissingen zo laat genomen worden, wekt niet alleen verbazing, doch ook worden ze blijkbaar op subjektieve gronden genomen. Om meer inzicht in het efficiënte gebruik van de SIR-fondsen te verkrijgen, zal de Nederlandse overheid via de Ambassade een gedegen motivering moeten ontvangen waarom een student pas na 12 maanden of langer en na een investering van ± US\$ 7.500,- uit de cursus wordt verwijderd wegens "bajo rendimiento académico".
5. Er is een te sterke vertegenwoordiging op het CATIE van studenten uit Costa Rica (lees: Universidad Nacional). Er zou meer aandacht gegeven moeten worden aan studenten uit Nicaragua, Honduras en de República Santo Domingo. Indien deze studenten, volgens de normen van de verantwoordelijken bij de Universidad Nacional, niet voldoen aan de academische eisen, moeten de verantwoordelijken van CATIE de cursus aanpassen aan de noden van Centraal Amerika en minder aan de academische bespiegelingen van de UCR.
6. Het CATIE is economisch te sterk afhankelijk van een reeks kort lopende projecten. De vaste staf docenten, betaald door het CATIE met fondsen van IICA, bedraagt amper 10% van het totaal. Gevolg:
  - de meesten zijn onderzoekers, niet opgeleid voor de taak als docent; zij verdwijnen zodra het kortlopende project is beëindigd, dus ook soms midden in het academische jaar;
  - de onderzoekers moeten veel reizen of zeer specifiek veldwerk verrichten; bepaalde studieonderdelen worden ofwel slechts gedeeltelijk ofwel helemaal niet onderwezen; de student moet zijn praktijkoefeningen aanpassen aan de tijd van de onderzoeker/docent, waardoor zijn studies soms op een nutteloze en onverantwoordelijke manier worden vertraagd.
7. De afdeling "unidad animal" heeft voorlopig geen kortlopende projecten, dus evenmin een voldoende aantal onderzoekers/docenten. De studenten hebben geen, of zeer gebrekkige, begeleiding bij hun studies en zullen daardoor niet lijdig kunnen afstuderen. Studenten die hierover durven protesteren (bijv. de oud-student Guttierrez) lopen het risico naar huis gestuurd te worden wegens "bajo rendimiento académico".

Indien de verantwoordelijken van het CATIE niet de financiële mogelijkheid krijgen het aantal docenten op de afdeling "unidad animal" uit te breiden (lees:verdrievoudigen), moet de Nederlandse overheid ernstig overwegen òf te besluiten het verlenen van studiefondsen voor deze afdeling stop te zetten òf de middelen te zoeken, zij het tijdelijk, om deze afdeling met Nederlandse deskundigen (suppletie ?) te versterken.

8. Het CATIE onderhoudt niet veel contacten met zijn voormalige studenten. Er bestaan geen schema's voor follow-up in de vorm van refresher-kursussen, seminars, enz. voor ex-alumni.
9. De Universidad Nacional de Costa Rica (UCR) is door een verdrag met IICA en CATIE verantwoordelijk voor de "akademische status" van de opleiding.

Positief is dat sommige goede docenten van de universiteit bepaalde gedeelten van de opleiding verzorgen. Negatief is echter dat het CATIE de richtlijnen van het "Sistema de Estudios de Posgrado" (SEP) van de UCR als een "dwangbuis" krijgt opgelegd, hetgeen het regionale karakter van CATIE eerder tegenwerkt dan bevordert.

De verantwoordelijken van de drie partijen van het verdrag (IICA-CATIE- UCR) dienen het verdrag in al zijn konsekventies opnieuw te bestuderen en ervoor te zorgen dat:

- de docenten uit de UCR, die lesgeven aan het CATIE, dezelfde rechten, plichten en betaling genieten als de onderzoekers op het CATIE;
- de richtlijnen van het "Sistema de Estudios de Posgrado" aangepast worden aan de regionale kenmerken van het CATIE en de problematiek van Centraal-amerikaanse landbouw.

10. Allerlei financiële problemen hebben de directie van het CATIE noodgedwongen ertoe verplicht bepaalde beslissingen te nemen die niet steeds het academische karakter van het Centrum hebben bevorderd. Er is een groot gebrek aan aangepast pedagogisch materiaal. De bibliotheek, een der beste uit Latijns Amerika, loopt groot gevaar 'uit de tijd' te raken. De nieuwe directeur moet alle steun verleend worden om, zelfs ten koste van de individuele onderzoeken, de nodige steun en prioriteit te geven aan het onderwijs binnen CATIE.

Ondanks alle financiële problemen van het CATIE moeten er voldoende fondsen zijn voor de aanschaf van boeken en het uitwerken of aankopen van het nodige pedagogische materiaal.

A. Thybergin.

VERKLARING VAN DE GEBRUIKTE AFKORTINGEN :

C.A.T.I.E.	Centro Agrónomico Trópical de Investigación y Enseñanza Tropisch landbouwkundig Centrum voor Onderzoek en Onderwijs
I.I.C.A.	Instituto Interamericano de Cooperación para la Agricultura Inter-amerikaans Instituut voor Samenwerking ten behoeve van de Landbouw
G.T.Z.	Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit Sociedad Alemana de Cooperación Técnica
C.I.I.D.	Centro Internacional de Investigaciones para el Desarrollo International Development Research Centre Internationaal Centrum voor Onderzoek ten behoeve van de Ontwikkelingsproblematiek
A.I.D.	United States Agency for International Development Agencia para el Desarrollo Internacional
R.O.C.A.P.	Regional Office for Central America and Panama (AID) Oficina Regional para Centroamérica y Panamá de US-AID
I.P.P.C.	International Plant Protection Centre Centro Internacional para la protección de plantas
A.C.R.I.	American Cacao Research Institute Instituto Americano de Investigaciones en Cacao
D.D.A.	Direction de la Coopération au Développement et de l'Aide Humanitaire Programa de Cooperación para el Desarrollo
INFORAT	Unidad de Información y Documentación Forestal para América Tropical Afdeling voor Informatie en Dokumentatie op het terrein van Bosbouw in Tropisch Amerika
M.A.G.	Ministerio de Agricultura y Ganadería Ministerie van Landbouw en Veeteelt
I.T.C.O.	Instituto de Tierras y Colonización Instituut voor Grond en Kolonisatie
B.I.D.	Banco Interamericano de Desarrollo Interamerikaanse Ontwikkelingsbank
O.N.U.	Organización de Naciones Unidas Verenigde Naties.

DOELSTELLINGEN EN TAKEN VAN DE EVALUATOR:

- Het evalueren van de cursussen "Estudios de Posgrado en Ciencias Agrícolas y Recursos Naturales", welke worden georganiseerd door het Centro Agronómico Tropical de Investigación y Enseñanza (CATIE) in Turrialba - Costa Rica.
- De evaluatie zal vooral gericht zijn op de ontwikkelingsrelevantie van de cursussen qua doelstellingen, opzet en uitwerking; daarnaast zal aandacht worden besteed aan organisatorische aspecten zoals bekendmaking van de cursus, selectie deelnemers, begeleiding en huisvesting der cursisten, impact en follow-up, feedback onderzoek - onderwijs, enz., enz.
- De evaluatie dient te geschieden op basis van het uitgewerkte programma/pensum van de cursussen en de gegeven lesstof, alsmede de thema's en inhoud van de thesis-studies der deelnemers én gesprekken met de cursusleiding, docenten en vooral deelnemers en ex-participanten, enz.
- Het bespreken met de cursusleiding van de resultaten van de evaluatie, alsmede de aanbevelingen tot verbeteringen.

Duur van de uitzending :

De duur van de uitzending is bepaald op tien dagen met ingang van 12 september 1983.

ANNEX II.

WERKSCHEMA.

- 10 september 1983 Aankomst in Costa Rica
- 12 september
9.00 - 11.00 u. Vergadering op de Ambassade
14.00 - 18.00 u. Werkvergadering met Dr. Gilberto Paéz,
directeur van het CATIE
- 13 september
9.00 - 12.00 u. Werkvoorbereiding
13.00 - 18.30 u. Interview met dr. E. Bornemisza, plaatsverv.
directeur verantwoordelijk voor
het programma UCR/CATIE
18.30 Diner met de directeur van het CATIE
en dr. Bornemisza. Diskussie over het
postgraduaat programma.
- 14 september
7.30 - 9.00 u. Voorbereidend werk voor interviews
9.15 - 9.45 u. Deelname aan de ceremonie t.g.v. de
Onafhankelijkheid met personeel, do-
centen en studenten van het CATIE
10.00 - 11.00 u. Interview met dr. J. de Alba, hoofd
van de Afdeling Veeteelt
11.00 - 12.00 u. Interview met dr. O. López, president
van de studentenvereniging
12.00 - 13.00 u. Lunch met de studentenraad
13.00 - 14.00 u. Interview met dr. C. Burgos van de
Afdeling Landbouw
14.00 - 15.00 u. Interview met ir. J. Bauer, verantwoordelijke
voor de Afdeling Vervangbare Nat. Hulpbronnen
16.00 - 17.00 u. Interview met dr. K. León, Hoofd van
de Afdeling Nivelleringskursussen
18.00 - 21.00 u. Diner; werkvergadering met de koördi-
natoren van de opleidingsafdelingen:
ing. C. Velarde, ir. J. Bauer, dr.
J. Fargas en dr. Vohnout.
- 15 september : Nationale Dag van de Onafhankelijkheid
7.30 - 12.00 u. Deelnemen met de staf en studenten
van het CATIE aan de feestelijkheden
in de stad Turrialba
12.00 - 13.00 u. Interview met León Jara E. (1983),
Mexico
13.00 - 14.00 u. Interview met Luis Larrazábal (1983),
Guatemala
15.00 - 16.00 u. Interview met George Bruno (1982) Haiti
16.00 - 17.00 u. Interview met Juan Godoy (1982), Guate-
mala

16 september

7.00 - 9.00 u. Veldwerk-bezoek
9.00 - 10.00 u. Interview met Walter Araya (1982),
Costa Rica
10.00 - 11.00 u. Interview met Ernesto Ducca (1982),
Costa Rica
11.00 - 12.00 u. Interview met Eleonor Vargas (1982),
Costa Rica
13.00 - 14.00 u. Interview met Alfredo Olaya (1983),
Colombia
14.00 - 15.00 u. Interview met Viviana Palmieri (1983),
Argentinië
15.00 - 16.00 u. Vergadering met de directeur CATIE
18.00 - 21.00 u. Vergadering met leden van de Nederland-
se Ambassade

17 september

10.00 - 11.30 u. Vergadering met ing. Enrico Blair, Onder-
directeur voor Algemene Planning IICA
11.30 - 13.00 u. Interview met dr. E. Viguéz, directeur
verantwoordelijk voor het beleid IICA
15.00 - 16.00 u. Interview met ing. O. Brenes, oud-stu-
dent, werkzaam op het Ministerie
van Landbouw en Veeteelt
17.00 - 18.00 u. Interview met ing. Guttierrez, oud-
student CATIE (1982) uit Nicaragua,
weggestuurd wegens 'onvoldoende aka-
demische resultaten'

20 september

9.00 - 10.30 u. Interview met dr. Luis González, dekaan
landbouwfakulteit
10.30 - 12.00 u. Interview met dr. Alfredo Alvarado,
Hoogleraar Plantenkunde
12.00 - 13.00 u. Vergadering met dr. E. Bornemisza, plaatsver-
vangend directeur verantwoordelijk voor het
programma UCR/CATIE
14.30 - 15.30 u. Interview met ing. Torres, oud-student
CATIE
15.30 - 16.30 u. Interview met ing. Ronald Vargas, oud-
student CATIE, Directeur Vervangbare Hulpbron-
nen.

21 september

7.00 - 8.00 u. Vergadering met de Vice-Minister van
Landbouw, dr. Jorge Torres
9.00 - 10.00 u. Interview met Guillermo Martinez
(1983), Costa Rica
10.00 - 11.00 u. Interview met ing. Florida Bertsch,
oud-student (1980)
11.00 - 12.00 u. Interview met ing. A. Soto, docent CATIE
13.00 - 14.00 u. " " Luis Ortiz (1982)
Guatemala
14.00 - 15.00 u. Interview met Jorge Espinoza (1982),
Guatemala
15.00 - 16.00 u. Interview met Elacio Gonzalez (1981),
Costa Rica

16.00 - 17.00 u. Interview met Werner Rodriguez (1981),
Costa Rica, Ministerie van Landbouw

22 september

7.00 - 8.00 u. Interview met ing.C. Velarde, verantwoorde-
lijke voor de "On the Spot" cursus

8.00 - 9.00 u. Interview Ms. Victor Mares, Hoogleraar
Grasteelt

9.00 - 10.00 u. Interview Ms. Carlos Reiche, Ecoloog

11.00 - 12.00 u. Interview Araiz Cajar (1983), Panamá

12.00 - 13.00 u. Vergadering met dr. A. Cordero,
akademisch directeur voor postgrad.progr

14.00 - 15.30 u. Einddiskussie met dr. Gilberto Paéz,
Directeur van het CATIE en dr. A. Cor-
dero, Akademisch verantwoordelijke
voor het Postgraduaat Programma

15.30 - 17.00 u. Interview met dr. Molestina, vroeger
akademisch directeur van het Postgrad.
Programma.

28 september

7.30 - 9.00 u. Vergadering met de Vice-Minister van
Landbouw. Diskussie over de voorlopige
resultaten van de evaluatie.

UNIVERSIDAD DE COSTA RICA
Y
CENTRO AGRONOMO TROPICAL DE INVESTIGACION Y ENSEÑANZA
Turrialba, COSTA RICA

REGLAMENTO
PROGRAMA DE ESTUDIOS DE POSGRADO EN CIENCIAS AGRICOLAS
Y RECURSOS NATURALES
(UCR-CATIE)

CAPITULO I

DISPOSICIONES GENERALES

- ARTICULO 1. El Programa de Estudios de Posgrado en Ciencias Agrícolas y Recursos Naturales (en lo sucesivo Programa) conduce al grado de *Magister Scientiae* y es un esfuerzo cooperativo entre el Sistema de Estudios de Posgrado de la Universidad de Costa Rica (en lo sucesivo SEP) y el Centro Agronómico Tropical de Investigación y Enseñanza (en lo sucesivo CATIE) con sede en Turrialba, Costa Rica.
- ARTICULO 2. Las relaciones entre la Universidad de Costa Rica y el CATIE y sus respectivas responsabilidades en el Programa las regula el convenio firmado por ambas instituciones.
- ARTICULO 3. La dirección del Programa estará a cargo de la Comisión del Programa de Estudios de Posgrado en Ciencias Agrícolas y Recursos Naturales, compuesta por quince miembros, de los cuales nueve serán profesores regulares de la Universidad de Costa Rica, nombrados por el Consejo del SEP, y seis colaboradores del CATIE, profesores ad-honorem de la Universidad de Costa Rica y nombrados por el Consejo del SEP a propuesta del Director del CATIE.
- Las reuniones serán convocadas por el Director del Programa, el Decano del SEP o tres miembros de la Comisión, según se establece en el inciso "c" del Artículo 18 del Reglamento del SEP.

ARTICULO 4. Se llevarán actas de las sesiones de la Comisión del Programa, según los procedimientos usuales.

CAPITULO II

ADMISIONES

ARTICULO 5. La admisión al Programa seguirá el curso establecido en los Artículos 24, 25 y 26 del Reglamento del SEP.

ARTICULO 6. El Comité de Admisiones será nombrado por la Comisión del Programa. Incluirá un representante de cada una de las áreas de especialización y el Director del Programa, quien es miembro ex-oficio. El nombramiento de los miembros de este Comité será por dos años según el Artículo 27 del Reglamento del SEP. Este Comité evaluará a los estudiantes según el reglamento interno que lo rige y propondrá a la Comisión del Programa la aceptación o rechazo de los candidatos.

CAPITULO III

PROGRAMA Y EVALUACION

ARTICULO 7. El Programa constará de tres etapas de posgrado, según se definen en el Artículo 34 del Reglamento del SEP. La primera etapa será común en los campos básicos, y la aprobación de los conocimientos en estos campos será obligatoria pero no dará créditos de posgrado.

- ARTICULO 8. Todo estudiante aceptado en el CATIE deberá presentar un examen escrito de ubicación durante la primera semana de su incorporación al Programa. El resultado de este examen permitirá al Comité de Admisiones establecer cuales cursos y actividades debe aprobar el estudiante antes de iniciar la segunda etapa de posgrado. Los estudiantes que demuestren tener una formación suficientemente sólida podrán ser eximidos, total o parcialmente de los cursos básicos y de la primera etapa de posgrado.
- ARTICULO 9. La Comisión del Programa asignará a cada estudiante, al iniciarse la primera etapa, un Profesor Consejero provisional, cuya función cesará al ser nombrado el Profesor Consejero permanente, y el Comité Asesor a principios de la segunda etapa.
- ARTICULO 10. La segunda etapa constará del conjunto de cursos de posgrado básicos y especiales necesarios para la formación de posgrado del estudiante.
- ARTICULO 11. Los estudiantes que aspiran al grado de *Magister Scientiae* deberán aprobar durante la segunda etapa de posgrado un mínimo de 30 créditos de posgrado, de los cuales un máximo de 6 se pueden ganar en cursos de investigación dirigida o problemas especiales. Se pueden computar hasta 15 créditos por transferencia, según el Artículo 60 del Reglamento del SEP, de otras instituciones de enseñanza superior.

ARTICULO 12. En el transcurso de los primeros meses de la segunda etapa el estudiante escogerá el área de su investigación y solicitará nombramiento del Profesor Consejero y Comité Asesor, Asesorado por ellos redactará su Proyecto de Tesis para luego someterlo a aprobación de acuerdo al Artículo 18, inciso "g" del Reglamento del SEP. El proyecto de tesis sólo se podrá someter a aprobación de la Comisión del Programa una vez que se haya aprobado el examen de candidatura.

Examen de candidatura

ARTICULO 13. En el transcurso de la segunda etapa de sus estudios y después de haber cumplido con los requisitos descritos en el Artículo 41 del Reglamento del SEP, el estudiante deberá presentar y aprobar un examen de candidatura, siguiendo los lineamientos expuestos en el Artículo 42 del Reglamento del SEP. A juicio del Comité Asesor, el estudiante que no haya aprobado su examen de candidatura podrá presentar dentro de los tres meses subsiguientes otro examen, cuyo resultado será definitivo. El estudiante debe presentar su examen de candidatura antes de finalizar su quinto trimestre; si no lo hiciera se considerará reprobado en su primera oportunidad, quedándole solamente la posibilidad de presentarlo durante el sexto trimestre; si en esta oportunidad no lo presenta, o lo presenta y no lo aprueba, quedará separado automáticamente del Programa.

ARTICULO 14. En la tercera etapa el estudiante desarrollará su programa de investigación, el cual culminará con la redacción de una tesis de acuerdo con el Reglamento del SEP. El Profesor Consejero y el Comité Asesor supervisarán la tesis continuamente.

CAPÍTULO IV

DISPOSICIONES ESPECIALES

ARTICULO 15. Todo estudiante del Programa debe demostrar mediante un examen su habilidad de comprender el inglés científico escrito, en el transcurso de la segunda etapa de sus estudios. El examen será evaluado por un profesor de inglés de la Universidad de Costa y se podrá repetir un máximo de dos veces. Si el estudiante lo reprobara por tercera vez, será separado del Programa.

ARTICULO 16. Todo estudiante deberá presentar dos seminarios, el primero sobre su Proyecto de Tesis antes de someterlo a la aprobación y el segundo al ser aprobada su tesis exponiendo los resultados de ésta, de acuerdo con el Artículo 61 del Reglamento del SEP.

ARTICULO 17. Se requiere una residencia mínima de un año calendario en la sede del Programa, aunque no necesariamente continuo, para la graduación de *Magister Scientiarum*. El plazo máximo para cumplir con todos los requisitos del Programa, incluso tesis, será de cinco años, contados a partir del inicio de la primera etapa. En casos muy excepcionales, la Comisión de Estudios podrá dar un año de prórroga.

Al concluirse el período, y si el estudiante no terminó sus estudios, será separado definitivamente del Programa y no podrá graduarse.

ARTICULO 18. Este Reglamento es complementario del Reglamento General del SEP, y en todo lo que aquí no se estipula, para efectos de interpretación, se aplicará el Reglamento General. Para los problemas no previstos en los dos Reglamentos se consultarán los estatutos de la Universidad de Costa Rica y, en caso de que la situación no esté contemplada en el estatuto, la Comisión del Programa lo decidirá.

17 de enero de 1983

ACV/VJ/trh

INFORMACION GENERAL DE ESTUDIANTES DE POSGRADO
 BECADOS POR HOLANDA
 POR DEPARTAMENTO Y AÑO DE PROMOCION

DEPARTAMENTO-ESTUDIO-PRODUCCION ANIMAL

PAIS	AÑO DE PROMOCION	NOMBRE DEL ESTUDIANTE	TITULO PROFESIONAL	INSTITUCION DONDE LABORO
COSTA RICA	74	MARIO YEE	BS.	-
ECUADOR	74	MEDARDO LASSO	MED. VET.	-
GUATEMALA	74	VICTOR ALMENDARES DE VALLE	ING. AGR.	-
HONDURAS	74	ORLANDO JAVIER ZEPEDA	ING. AGR.	-
MEXICO	74	FERNANDO FLORES	ING. ZOOTECNISTA	DEPTO. ASUNTOS AGRARIOS
ARGENTINA	75	ALBERTO MORENO	ING. ZOOTECNISTA	-
COSTA RICA	75	FRANCISCO ROMERO ROYO	ING. AGR.	-
COSTA RICA	75	RAFAEL MOLINA SANCHEZ	ING. AGR.	-
PERU	75	JOSE GASGURENICH ESCUDERO	ING. ZOOTECNISTA	MAG. PERU
BOLIVIA	76	MALFR. ROCHA	ING. AGR.	MINISTERIO AA CC Y AGROP.
COSTA RICA	76	JORGE CAMACHO	ING. AGR.	MAG
COSTA RICA	76	JOSE VILLALOBOS	ING. AGR.	UNA
PERU	76	MIGUEL LAZARTE	ING. AGR.	-
BOLIVIA	77	ANGEL FAYOLA	ING. AGR.	UNIVERSIDAD SAN SIMON BOLIVIA
BRASIL	77	EBENEZER COIMBRA	ING. AGR.	EMERENA BRASIL
COSTA RICA	77	MARIA A ARAGON	ING. AGR.	MAG COSTA RICA
GUATEMALA	77	HECTOR CARRILLO	LIC. ZOOTECNIA	MAG GUATEMALA
MEXICO	77	ADALBERTO MARTINEZ	ING. AGR.	UNL MEXICO
COLUMBIA	78	OSCAR SIERRA	ZOOTECNISTA	UNA COLUMBIA
COSTA RICA	78	JORGE BENAVIDES	ING. PECUARIO	CATIE
COSTA RICA	78	RAFAEL ARGUELLO	ING. AGR.	MAG COSTA RICA
COSTA RICA	78	ROBERTO CERDAS	ING. AGR.	UCR
PANAMA	79	ALVARO ALCIDES	ING. ZOOTECNISTA	IDIAP
COSTA RICA	79	EDWIN PEREZ	ING. AGR.	UCR
EL SALVADOR	79	ROBERTO RODRIGUEZ	ING. AGR.	CENTA EL SALVADOR
GUATEMALA	79	SONZALO ROLDAN	ING. AGR.	UNIVERSIDAD DE SAN CARLOS
COSTA RICA	80	EDUAR MULLER	ING. AGR.	UNA
COSTA RICA	80	OLGER MURILLO	ING. AGR.	ITCO
EL SALVADOR	80	JORGE CRUZ	ING. AGR.	CENTA EL SALVADOR
HONDURAS	80	OSCAR MATUTE	ING. AGR.	BANCO CENTRAL HONDURAS
PERU	80	FALTER GUTIERREZ	ING. ZOOTECNISTA	CADSA PERU
COSTA RICA	81	MARIO URCUYO	ING. AGR.	BNCR
PERU	81	ALBERTO LEZCANO	ING. ZOOTECNISTA	UNTA PERU
COSTA RICA	82	ARTURO VARGAS	ING. AGR.	MAG
COSTA RICA	82	ERNESTO DUECA	ING. AGR.	MAG
COSTA RICA	82	RICARDO GUTIERREZ	B.S.	MAG
GUATEMALA	82	JORGE ESPINOSA	M.V.	MAG GUATEMALA
COSTA RICA	83	MILTON VILLARREAL	ING. AGR.	UCR
GUATEMALA	83	ROBERTO A. RODRIGUEZ	LIC. ZOOTECNIA	ICTA GUATEMALA
MEXICO	83	AGUSTIN ACOSTA	ING. AGR.	AMPA MEXICO
MEXICO	93	LEON CARLOS JARA	M.V.	UNAM
MEXICO	93	LUIS B. LARAZABAL	LIC. ZOOTECNIA	UNIVERSIDAD DE SAN CARLOS

INFORMACION GENERAL DE ESTUDIANTES DE POSGRADO
 BECADOS POR HOLANDA
 POR DEPARTAMENTO Y AÑO DE PRODUCCION

DEPARTAMENTO-ESTUDIOS-PRODUCCION VEGETAL

PAIS	AÑO DE PRODUCCION	NOMBRE DEL ESTUDIANTE	TITULO PROFESIONAL	INSTITUCION DONDE LABURO
HAITI	74	SIXTO DESIR	ING. AGR.	-
PERU	74	JORGE GARCIA MESONES	ING. AGR.	-
PERU	74	JOSE ARCE JUDDA	ING. AGR.	-
PANAMA	75	SANTANDER JARAMILLO MARTINEZ	LIC. AGR.	-
PERU	75	SALVADOR S. OREZ PAITAN	ING. RURAL	-
REPUBLICA DOMINICANA	75	SAFAEL A. BERTY RODRIGUEZ	BS.	-
BOLIVIA	76	ENRIQUE JA. DIN	ING. AGR.	UNIVERSIDAD SAN SIMON
BRASIL	76	MARIA DOS SANTOS	ING. AGR.	ESAM BRASIL
ECUADOR	76	JAI ME ORTIZ	ING. AGR.	MAG
BOLIVIA	76	LEONARDO MORA	ING. AGR.	MAG <i>Baselwax</i>
BOLIVIA	77	RUFO ANGULO	ING. AGR.	CIAT BOLIVIA
COLOMBIA	77	JAI ME CRISSTEN	ING. AGR.	UNIVERSIDAD DE MAGDALENA
EL SALVADOR	77	HUMBERTO AGUILERA	ING. AGR.	MAG EL SALVADOR
COSTA RICA	78	MARGARITA MESSEGUER	ING. AGR.	TEAM
GUATEMALA	78	LEOPOLDO GONZALEZ	ING. AGR.	UNIVERSIDAD SAN CARLOS
PANAMA	78	GABRIEL VON LINDEMAN	ING. AGR.	IDIAP PANAMA
COLOMBIA	79	ALFONSO MARTINEZ	ING. AGR.	ICA COLOMBIA
COSTA RICA	79	GERARDO JIMENEZ	ING. AGR.	MAG COSTA RICA
COSTA RICA	79	TITO JIMENEZ	ING. AGR.	ITCR COSTA RICA
GUATEMALA	79	HORACIO JUAREZ	ING. AGR.	ICTA GUATEMALA
NICARAGUA	79	REYNALDO TREMINIO	ING. AGR.	INTA NICARAGUA
COLOMBIA	80	JESUS SANCTEZ	ING. AGR.	ICA COLOMBIA
COSTA RICA	80	FLORIA BERTSCH	ING. AGR.	JCR
COSTA RICA	80	MANUEL CARBALLLO	ING. AGR.	CENTA
EL SALVADOR	80	EDMILIA GUZMAN	ING. AGR.	UNIVERSIDAD DE SAN CARLOS
GUATEMALA	80	EDGAR MARTINEZ	ING. AGR.	UNIVERSIDAD DE SAN CARLOS
PANAMA	80	FANNY SAAVEDRA	LIC. ING. AGR.	MIDA PANAMA
PERU	80	GUILLEMO VELITZ	ING. AGR.	UNIVERSIDAD LA MOLINA
COSTA RICA	81	JUAN MORA	BACH. ING. AGR.	UCR
COSTA RICA	81	OSCAR BRESER	ING. AGR.	MAG
COSTA RICA	81	ROBERTO AGUILAR	BACH. ING. AGR.	CATIE
COSTA RICA	81	WERNER RODRIGUEZ	ING. AGR.	UNIVERSIDAD EL SALVADOR
COSTA RICA	81	GUILLEMO RAMOS	ING. AGR.	MIDA PANAMA
EL SALVADOR	81	ELACIO GONZALEZ	ING. AGR.	UNED
PANAMA	81	ELEONOR VARGAS	ING. AGR.	ITCR
COSTA RICA	82	URIEL BARRANTES	BACH. BIOLOGIA	DEPARTAMENTO DE AGRICULTURA
COSTA RICA	82	GEORGES AMUNO BOLIVAR	AGR.	INIA MEXICO
MEXICO	82	JRLANCO OPEZ	ING. ASR.	JCR
ARGENTINA	83	VIVIANA DA. MEZU	BACHILLER AGRONOMIA	JCR
COSTA RICA	83	GUILLEMO MARTINEZ	BACHILLER AGRONOMIA	JCR
COSTA RICA	83	MANUEL A. FLORES	ING. AGR.	MAG
COSTA RICA	83	VICTOR HUGO PORRAS UMANA	BACHILLER AGRONOMIA	UCR
NICARAGUA	83	DOMALD ZELAYA BLANDON	ING. AGR.	MICJINDRA NICARAGUA
PANAMA	83	ARAI Z CAJAR	ING. AGR.	IDIAPPANAMA

INFORMACION GENERAL DE ESTUDIANTES DE POSGRADO
 BECADOS POR HOLANDA
 POR DEPARTAMENTO Y AÑO DE PROMOCION

DEPARTAMENTO=ESTUDIO=RECURSOS NATURALES RENOVABLES

PAIS	AÑO DE PROMOCION	NOMBRE DEL ESTUDIANTE	TITULO PROFESIONAL	INSTITUCION DONDE LABORA
PERU	74	AUGUSTO OTAROLA TOSCANO	ING. AGR.	- Peru
PERU	74	CARLOS ZAMDI MENDIBARRA	ING. FOR.	-
PERU	74	DAMASO ALCANTARA LEON	ING. FOR.	- UNA
COSTA RICA	75	ESTRELLA GUER SERRANO	BACH. BIOLOGIA	UNIVERSIDAD DE PANAMA
PANAMA	75	AGUSTIN ZAMBRANO	ING. AGR.	MAS
PERU	76	CESAR LUNA	ING. FORESTAL	MAS
PERU	76	SILVESTRE FERNANDEZ	ING. AGR.	UNIVERSIDAD DE TOLIMA
COLOMBIA	77	HECTOR MARTINEZ	ING. FORESTAL	MAS COSTA RICA
COSTA RICA	77	RONALD VARGAS	ING. AGR.	UNIVERSIDAD DE PANAMA
PANAMA	77	JORGE MENDIETA	LIC. BIOLOGIA	UNIVERSIDAD NACIONAL C.J.ZSO
PERU	77	ERAIN MOLLEPAPA	BIOLOGO	INSTITUTO FORESTAL SAO PAULO
BRASIL	78	MARCO MARCONDES	ING. FORESTAL	UNIVERSIDAD NACIONAL
COSTA RICA	78	LUIS UGALDE	RACH. FORESTAL	UNIVERSIDAD NACIONAL
COSTA RICA	78	MAURICIO BERMUDEZ	BACH. BIOLOGIA	UNIVERSIDAD NACIONAL DE LOJA
ECUADOR	78	WALTER APOLU	ING. AGR.	INFA VICARAGJA
NICARAGUA	79	DANILO GOMEZ	ING. AGR.	REVARE PANAMA
PANAMA	79	CECILIO ESTREBA	LIC. ING. AGR.	UNIVERSIDAD DE PANAMA
PANAMA	79	GERARDO CASERES	LIC. BIOLOGIA	UNIVERSIDAD DE PANAMA
COSTA RICA	80	MAYRA ALFARO	BACHILLER FORESTAL	UNA COSTA RICA
GUATEMALA	80	JOSE LEIVA	ING. AGR.	UNIVERSIDAD DE SAN CARLOS
HONDURAS	80	MARCIA ERAZO	BACHILLER BIOLOGIA	RNR HONDURAS
NICARAGUA	80	NIDIA ABARCA	BACHILLER BIOLOGIA	JNA NICARAGUA
ECUADOR	81	MIGUEL CIFUENTES	LIC. BIOLOGIA	PARQUE NACIONAL GALAPAGAS
HONDURAS	81	JORGE MICHENSE	ING. FORESTAL	UNA HONDURAS
MEXICO	81	JUAN AVENDAÑO	ING. AGR.	ENA MEXICO
COSTA RICA	82	FRANCISCO LEGA	DASUNOMO	JNA
COSTA RICA	82	WALTER ARAYA	BACH. ING. AGR.	UNED
GUATEMALA	82	JUAN CARLOS GONZALEZ	BIOLOGO	UNIVERSIDAD DE SAN CARLOS
GUATEMALA	82	LUIS ORTIZ	ING. AGR.	UNIVERSIDAD DE SAN CARLOS
HAITI	82	CARMEL ANDRE BELIARD	AGR.	-
COLOMBIA	83	ALFREDO OLAYA	LIC. BIOLOGIA	UNIVERSIDAD SUR COLOMBIA
COLOMBIA	83	GERARDO SALCEDO	ING. FORESTAL	SECRETARIA DE AGRICULTURA

**CENTRO AGRONÓMICO TROPICAL
DE INVESTIGACION Y ENSEÑANZA**

UCR CATIE TURRIALBA
Programa de Estudios de Posgrado

07 JUL 1983

RECIBIDO

Turrialba - Costa Rica - Teléfonos: 56-64-31 - 56-01-69 - Telex: 8005 CATIE C. R. - Cable: CATIE Turrialba

PA-824

6 de julio de 1983

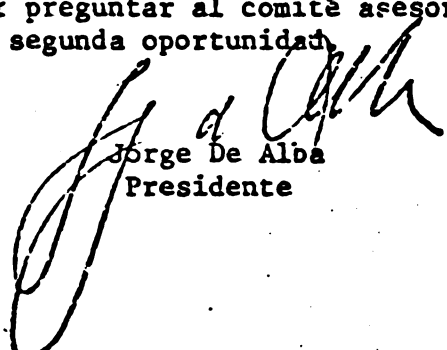
M E M O R A N D O

A : Alvaro Cordero, Director Programa de Posgrado UCR/CATIE
DE : Jorge De Alba, Jefe, Departamento Producción Animal
ASUNTO : Examen candidatura a grado

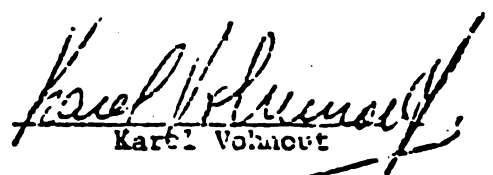
Habiendo reunido las opiniones de los sinodales en el examen de candidatura a grado efectuado dentro del Departamento de Producción Animal se ha acordado presentar una decisión unánime de satisfactorio para las siguientes personas:

Jorge Celso Rodríguez
César Samur
→ Ricardo Gutiérrez
Jorge Espinoza
Miguel Bravo

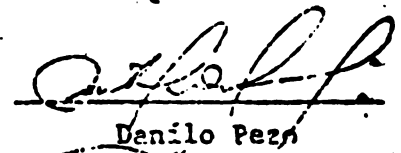
En el caso del señor Ernesto Ducca este tribunal considera fallido el examen y opta por preguntar al comité asesor sobre la opinión de que el candidato tenga una segunda oportunidad.

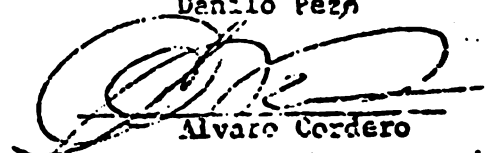

Jorge De Alba
Presidente

Miembros del jurado:

Karl Volmout

Miguel Meliado

Danilo Pezo

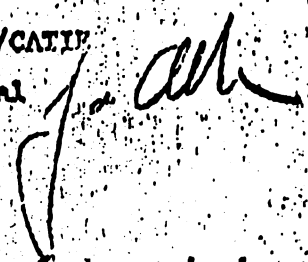

Alvaro Cordero

JDA/nic.

PA-855
13 de julio de 1983

M E M O R A N D O

A : Alvaro Cordero, Director Programa de Posgrado UCR/CATIE
DE : Jorge De Alba, Jefe, Departamento Producción Animal
ASUNTO : Comité Asesor de Ricardo Gutiérrez

El Comité Asesor del estudiante Ricardo Gutiérrez Alemán ha revisado los antecedentes y bases reglamentarias que motivaron su comunicación de separación del Programa de Posgrado UCR/CATIE. Dicho Comité Asesor ha encontrado que no existen bases reglamentarias para justificar su retiro automático. Por lo tanto, recomienda que se mantenga en prueba durante el sexto trimestre (junio-agosto), además recomienda que el estudiante en mención tome nuevamente y apruebe el curso de Fisiología del Crecimiento y Lactancia (SP-6368), dado que es su curso básico para los estudiantes de la especialidad de producción animal.

Por un error de comunicación se incluyó en el certificado de estudios del estudiante Ricardo Gutiérrez Alemán la calificación de 8,0 en el curso "Investigación Dirigida I". (SP-6395) cuando la calificación obtenida por él fue de 9,0.

Agradesco su atención al presente.

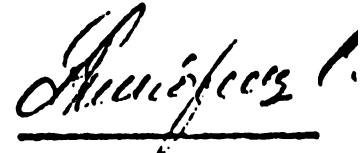

Karel Vohnout
Miembro

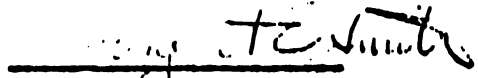
Jorge De Alba
Profesor Consejero

Rolando Piskulich
Miembro

Gustavo Enriquez
Miembro

Margaret Smith
Miembro

Turrialba, 2 de mayo de 1983

Señores

Dr. Alvaro Cordero, Director Programa de Posgrado
Dr. Jorge De Alba, Jefe Departamento de Producción Vegetal
CATIE

Estimados señores:

Los Suscritos Estudiantes Graduados Promoción 1982-84 en la especialidad de Producción Animal, nos vemos en la necesidad de dirigirnos a Ustedes para manifestarles nuestra preocupación, al faltar solamente diez meses para cumplir el plazo previsto de permanencia en CATIE y que aún afrontamos serias dificultades para el nombramiento de consejeros, comité asesor, elección y definición de los trabajos de investigación dirigida, aprobación de los proyectos de tesis y cumplimiento con el programa de estudios, debido a las siguientes situaciones:

Escasés de especialistas en algunas áreas de investigación y enseñanza, situación que se ve complicada por la irregularidad de la situación académica de algunos Técnicos, que no les permite fungir como profesores, asesores o integrantes de comités de tesis.

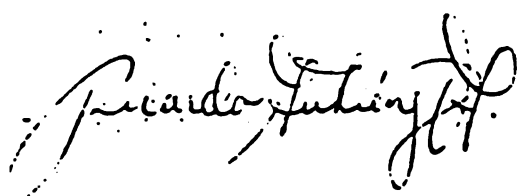
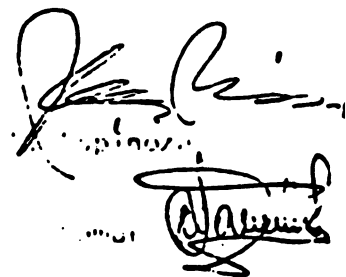
Incertidumbre sobre la permanencia dentro del programa de otros especialistas que son o pueden ser asesores principales o miembros de comités de tesis.

El no ofrecimiento de la asignatura obligatoria Mejoramiento de Ganado.

La alteración del procedimiento de aprobación de los proyectos de tesis y examen de candidatura del Sistema de Estudios de Posgrado UCR/CATIE, según memorando PA-319.

Por lo tanto solicitamos a Ustedes, con la debida anticipación, se tomen las medidas más convenientes que nos permitan la conclusión de nuestra actividad académica y de investigación, dentro del límite que permiten la fuente de beca y el compromiso laboral con nuestros respectivos países.

Atentamente,

cc: G. Deza, Director
Estudiantes
Interesados

Esta carta fue firmada por
los suscritos interesados:
H. Brato, C. Duce, J. E. ...
R. ... C. ... J. ...

PEP-845
26 de julio de 1983

MEMORANDO

A: Ricardo Gutiérrez Alemán, Estudiante del Departamento de Producción Animal

DE: Alvaro Cordero V., Director del Programa de Posgrado UCR/CATIE

ASUNTO: Acuerdo Firme de la Comisión del Programa de Posgrado

Por este medio le comunico, que los miembros de la Comisión del Programa de Posgrado en su reunión N°66 celebrada el viernes 22 de julio de 1983 y, después de estudiar cuidadosamente su caso, llegó a la siguiente conclusión:

"Artículo N°6. Considerando el bajo rendimiento académico del estudiante RICARDO GUTIERREZ ALEMAN (Costa Rica), durante el Primer Trimestre de 1983 (quinto para el estudiante) y con base en la reglamentación vigente, según el Artículo N°51 del Reglamento General del Sistema de Estudios de Posgrado (SEP), acordó -muy a su pesar- separarlo del Programa de Posgrado en Ciencias Agrícolas y Recursos Naturales UCR/CATIE. Acuerdo Firme"

Esta separación rige a partir de la fecha de la presente comunicación

cc: Comité Asesor (JDeAlba-KVohnout-RPiskulich-GENríquez-MSmith
GPáez
JLeón
OFernández
CSáenz

ACV/lmb

CE/023

1 de agosto de 1983.

M E M O R A N D O

DE: Orlando López Báez y Gustavo Bronstein, presidente y vicepresidente del Consejo Estudiantil.

PARA: Ricardo Gutiérrez.

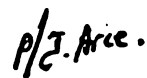
ASUNTO: Reunión el próximo miércoles 3 a las 9:30 a.m.

El Consejo Estudiantil en su sesión del viernes 29 de julio, al analizar el problema del estudiante Ricardo Gutiérrez, llegó a la conclusión de que existen argumentos para solicitar una revisión del caso.

Por tal razón se les invita a una reunión el próximo miércoles 3 del presente mes a las 9:30 de la mañana en la sala de conferencias del Departamento de Ganadería.

Se despiden,

Orlando López B.

Gustavo Bronstein

mjsv

CC: Archivo

Dr. GPáez

Dr. JLeón

ACordero